

2050602820

Vragen van de leden Hamer, Tichelaar, Roefs (allen PvdA) en Kraneveldt (LPF) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Rutte, en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over voortijdig schoolverlaters. (Ingezonden 10 november 2005)

1

Vraag:

Bent u op de hoogte van CBS-cijfers waaruit blijkt dat een kwart miljoen jongeren tussen 15 en 24 jaar geen opleiding op minimaal mbo-niveau afrondt? 1)

Antwoord:

Ja

2

Vraag:

Hoe verklaart u de grote afwijking tussen de cijfers van uw ministerie en die van het CBS? Welke cijfers geven een weergave van de werkelijke situatie?

Antwoord:

De grote afwijking wordt verklaard door het verschil in gehanteerde definities.

Voortijdige schoolverlaters, volgens de definitie in de RMC-regelgeving, zijn jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie, die ofwel tenminste een maand zonder geldige reden onderwijs hebben verzuimd ofwel niet meer als onderwijsdeelnemer staan ingeschreven. Een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt is in Nederland gedefinieerd als minimaal een havo-diploma of een diploma op niveau 2 (basisberoepsbeoefenaar) van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Er wordt gedurende een geheel schooljaar geregistreerd: in het schooljaar 2003-2004 zijn er 64.000 nieuwe voortijdig schoolverlaters geregistreerd. Samen met het aantal eerder aangemelde voortijdig schoolverlaters zijn er 108.000 jongeren in het schooljaar 2003-2004 als voortijdig schoolverlater geregistreerd. Er zijn 24.000 jongeren door het RMC terug geleid naar school of naar de arbeidsmarkt.

Voortijdige schoolverlaters, volgens de EU-monitor voor de Lissabon doelstelling, zijn jongeren van 18 tot 25 jaar zonder startkwalificatie die niet deelnemen aan het onderwijs. Dit wordt in Nederland gemeten door het CBS op basis van de enquête beroepsbevolking. Het betreft hier een momentopname. Jongeren geven op het moment van enquêteren hun situatie aan. Het gaat om een cumulatieve groep van eerder uitgevallen jongeren. Volgens deze definitie zijn er in 2004 ongeveer 196.000 voortijdig schoolverlaters. Hierop is het vsv-percentages volgens de EU-monitor gebaseerd (14,5%).

De cijfers over voortijdig schoolverlaten op basis van bovenstaande twee definities worden jaarlijks aan uw Kamer aangeboden. Het artikel in het Financieel Dagblad is gebaseerd op de enquête beroepsbevolking van het CBS, men heeft echter niet de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar gehanteerd, maar de leeftijdscategorie 15 tot 25 jaar. Vandaar het hogere aantal.

Beide definities zijn een weergave van de werkelijkheid. Uit oogpunt van de aanpak van voortijdig schoolverlaten heeft de definitie op basis van de RMC-regelgeving de voorkeur. De RMC-definitie geeft, gelet op de jongere leeftijdscategorie, beter zicht op de ontwikkeling van nieuwe schoolverlaters wat uit oogpunt van preventie gewenst is. De RMC-definitie van voortijdig schoolverlaten wordt daarom nu in het onderwijsnummer geïntegreerd, met als doel dat vanaf schooljaar 2006-2007 de registratie van voortijdig schoolverlaters verder verbeterd wordt.

3

Vraag:

Is het nog mogelijk de Lissabon-doelstelling te verwezenlijken? Zijn de voorgestelde extra investeringen en intensiveringen voldoende om ook het werkelijke aantal voortijdig schoolverlaters aan een diploma te helpen?

Antwoord:

Gelet op de beperkte daling van het aantal voortijdig schoolverlaters in de afgelopen jaren, mag aangenomen worden dat met ongewijzigd beleid de Lissabon doelstelling (vermindering van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters met 30% in 2006 en met 50% in 2010 ten opzichte van 2002) niet gehaald wordt.

De voorgenomen extra investeringen en intensiveringen dragen zeker bij aan het verder terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Het exacte effect hiervan in de toekomst is op dit moment niet aan te geven. De ontwikkeling van voortijdig schoolverlaten hangt namelijk van een groot aantal factoren af. Deze liggen deels binnen het onderwijs (onder andere attractief onderwijs en doorlopende leerlijnen), maar deels ook daarbuiten (onder andere sociale factoren en ontwikkeling arbeidsmarkt). Er is, vanwege deze complexiteit, geen alomvattend model beschikbaar waarmee het toekomstig effect van deze maatregelen precies berekend kan worden.

In onze brief 'Aanval op de uitval' van 1 november jl. (Tweede Kamer, 2005-2006, 26695, nr. 26) hebben we daarom aangekondigd de komende maanden te werken aan een nadere typering van voortijdig schoolverlaters en analyse van leerloopbanen. Dit biedt mogelijkheden voor een meer gerichte – zoveel mogelijk preventieve - aanpak op basis van (risico)profielen en een meer gerichte inzet van bestaande instrumenten. De uitkomsten hiervan vormen onderdeel van toegezegde perspectievennota met eventuele voorstellen voor de versterking van het beleid om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en de doelstelling in 2010 te realiseren. Deze ontvangt u in het voorjaar van 2006.

4

Vraag

Wat gaat u extra doen boven op datgene wat u al heeft aangekondigd om het aantal voortijdig schoolverlaters werkelijk terug te dringen? Hoe beoordeelt u het feit dat de maatregelen tot nu weinig succesvol zijn?

Antwoord

Voor een volledig overzicht van extra maatregelen, ten opzichte van de intensiveringen die reeds in de ontwerp-begroting 2006 zijn opgenomen, verwijs ik naar mijn eerder genoemde brief 'aanval op de uitval' en naar de brief van het kabinet

over uitwerking van de leer/werkplicht voor jongeren tot 23 jaar (Tweede Kamer, 2005-2006, 26695, nr. 27). De belangrijkste maatregelen hieruit zijn als volgt:

- Een sluitende melding en registratie van voortijdig schoolverlaters. Per schooljaar 2006-2007 wil ik de gegevens van voortijdig schoolverlaters, op basis van het onderwijsnummer, van de IB-Groep aan gemeenten beschikbaar stellen;
- Betere doorstroom van vmbo naar mbo. De staatssecretaris en ik gaan de instroom op het juiste mbo-niveau wettelijk regelen en er komen tien projecten voor vmbo en mbo scholen om te kunnen experimenteren met samenhangende combinaties van onderwijsprogramma's.
- Het kabinet staat, vanuit een oogpunt van preventie, uitvoerbaarheid en handhaving, positief tegenover het vervangen van de huidige partiële leerplicht voor 17-jarigen door een volledige leerplicht. Ik onderzoek hiervan de consequenties, incl. kosten en baten van een dergelijke maatregel, zodat het kabinet bij Voorjaarsnota tot een integrale afweging en besluitvorming kan komen. Met een aparte brief (kenmerk: VO/S&O/2005/51723, d.d. 21 november 2005) heb ik uw Kamer inmiddels geïnformeerd over de uitkomsten van dit onderzoek.
- Om de gemeenten te ondersteunen bij de aanpak van voortijdig schoolverlaters wordt de RMC-regelgeving gewijzigd zodat een niet leerplichtige voortijdig schoolverlater de plicht krijgt informatie over zijn leefsituatie te verstrekken aan de gemeente (RMC) als deze daarom vraagt.
- We maken aanvullende afspraken met de BVE sector over instroom van voortijdig schoolverlaters in het middelbaar beroepsonderwijs ná 1 oktober voor niveaus 1 en 2. Van de in totaal € 81 mln. aan extra FES middelen voor BVE instellingen is een deel beschikbaar voor maatwerktrajecten om 'hardnekkige' voortijdig schoolverlaters weer terug te leiden naar regulier beroepsonderwijs of arbeidsmarkt.
- Het kabinet vraagt gemeenten de sanctiemogelijkheden van de Wet werk en bijstand goed toe te passen indien een voortijdig schoolverlater een uitkering aanvraagt zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat in de vorm van leren en/of werken.
- Voortijdig schoolverlaters die een baan hebben moeten zich naast hun werk verder kunnen scholen tot in ieder geval het niveau van startkwalificatie. 'Groenpluk' hoeft dan geen probleem meer te zijn. Het kabinet wil in het komend 'topberaad over werkgelegenheid en groei' met sociale partners hierover afspraken maken, evenals over het beschikbaar stellen van voldoende stageplaatsen.
- Op korte termijn worden goede praktijkvoorbeelden over terug dringen voortijdig schoolverlaten (quick wins) in kaart gebracht en landelijk verspreid.
- Ik stuur u in het voorjaar van 2006 een perspectievennota met eventuele voorstellen voor de versterking van het specifieke beleid om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en de doelstelling in 2010 te realiseren.

Met bestaande maatregelen is het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters gestabiliseerd en het aantal herplaatste voortijdig schoolverlaters toegenomen. Het succes van bestaande maatregelen zal daarnaast ook deels in de toekomst liggen. Tussen invoering van de maatregelen en het kunnen meten van het uiteindelijk effect veel tijd zit. Een voorbeeld hiervan is de aanpak van taalachterstanden bij jonge kinderen. Dit is een belangrijke maatregel waarvan het effect in de statistiek over voortijdig schoolverlaten pas jaren later zichtbaar wordt.

5

Vraag

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het algemeen overleg over dit onderwerp dat geagendeerd staat voor 24 november aanstaande?

Antwoord

Ja.

1) Financieel Dagblad, 8 november jl.